

Junio Kalendarum Novembrium direxi vobis scriptum parvum de fratre Militane, qui recta de Deo sentit. Nam et quatuor mihi quaterniones direxerat, quos direxi contra ipso Pseudopropheta fetidissimo in Beato. Certifica me qui est positus in Roma. Epistolam vestram cœlitus quemadmodum mihi illapsam exeunte Julio accepi, et Deo meo ulnis extensis immensas gratias egi, qui me fecit tuis eloquiis conlætari inter ipsa quotidiana dispendia mundi, quibus duramus, potius quam vivimus.

2. Sed epistolam fetidissimam de filio gehennæ ignis Albino, novo Ario in finibus Austriæ tempore gloriosi principis exorto, non Christi discipulo, sed illius qui dixit, *Ponam sedem meam ab Aquilone, et ero similis Altissimo*. De quo scriptum est : *Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum*. Contra quem prout volui rescriptum reddidi, et sanctorum orthodoxorum atque catholicorum sententiis astipulavi. Tua vero sanctitas viriliter agat, et confortetur cor tuum reminiscens quid ipse Dominus dicat : *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum*. Et iterum : *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ. Cavete ergo ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, et synagogis suis flagellabunt vos, et ad præsidēs et reges ducentini propter me in testimonium illis et gentibus*.

3. Ego vero direxi epistolam tuam ad Cordobam fratribus qui de Deo recta sentiunt, et mihi multa scripserunt quæ in tuo adiutorio debueram dirigere. Sed ad ipso hæresiarcham Albini magistro Antifrasio

A Beato direxi relegenda. Tu vero dirige scriptum illud pro tuo fidele glorioso principali, antequam veniat ad ipso filio mortis Albino, qui non credit carnis adoptionem in Filio Dei, quem sancti Patres et nos ipsi credimus in sola forma servitutis humanæ, non in gloria vel substantia divinæ naturæ. De illo fratre nostro qui defunctus est audivi quod aliquid nobis mandarât dirigere, et ideo quæso ut mandetis ad ipso famulo vestro Ermedeo, ut quærat de Judæis qui habent illic uxores et filios, qui fatigium dei, et nobis quantum Deus inspiraverit dirigat : ita tamen ut alii Judæi non sentiant qui apud nos habitant, aut si possibile est, ut quemlibet de humiles vestros nobiscum mercatarios qui veniunt dirigatis, et quid egeritis de vestra intentione nobis certificate, et maxime per libros duos epistolarum beati Hieronymi, et opusculorum beati Isidori, quos habet Ermedeo, quos direxeram ad ipso fratri qui defunctus est : unde et mihi demandaverat quos alios similes repererat. Idcirco tamen applicate ipse Ermedeo ad vos, et instruite illum vestris eloquiis, et veram fidei doctrinam, sicut ego illi notui.

4. Me tamen cognoscite senectute jam decrepita octuagesimo secundo anno a die octavo Kalend. Aug. ingressus fuisse, et orate pro nobis sicut et nos facimus pro vos assidue, ut nos Deus in regione vivorum pariter jungat. Sed omnibus fratribus demandavimus ut pro vos sacrificium Deo offerant. Mereat quantocius de vestro rescripto lætus existere. Istum præsentem vobis commendo, et presbyterum nostrum Venerium, si datum fuerit ut perveniat ad vos.

## CONFESSIO FIDEI FELICIS

ORGELLITANÆ SEDIS EPISCOPI,

*Quam ipse post spretum errorem suum in conspectu concilii edidit, et eis qui in ipso errore ei dudum consentientes fuerant, direxit.*

[Ex Mansi, ampl. Conc. Collect.]

MONITUM.

D

INCIPIIT

### CONFESSIO FIDEI FELICIS.

Felix Urgellitanus a Leidrado aliisque præsulibus Urgello congregatis damnatus, ab eis accepit liberum comæatum ut in episcoporum cœtu, præsentem rege, causam suam ageret. Quod mox factum est in Aquisgranensi concilio. Alcuinus narrat Carolum Magnum regem, ut Felicianam hæresim expugnaret, magnam synodum episcoporum in Aquisgrani palatio congregasse, in eaque se et Felicem, regis jussu, diebus aliquot conflixisse. Victum se denique Felicem voce fletuque testatus est. Itaque coram sacerdotibus Dei et imperii optimatibus rationabiliter auditus et veraciter convictus, atque Deo dans gloriam veramque fidem confessus, in pacem catholicæ unanimatis reversus est cum suis discipulis qui ibi tunc temporis erant præsentēs, anno Christi 799. EDITORES.

In Dei nomine Felix olim indignus episcopus, domnis in Christo fratribus Eman presbytero, Ilde-sindo presbytero, atque Exsuperio, Gundefredo, Sidonio necnon et Ermegildo, seu cæteris presbyteris, similiter Vituldo, diacono et Witirico, seu cæteris clericis in parochia Orgellitanæ ecclesiæ degentibus, seu cæteris fidelibus ecclesiæ in superdicto commisso commemorantibus, in Domino Deo Patre et Jesu Christo vero Filio ejus, Domino ac Redemptore nostro, et in Spiritu sancto, æternam salutem.

De cætero ad agnitionem vestram reducimur, quia

postquam ad præsentiam domini nostri ac piissimi A gloriosique Caroli regis perductus sum, et ejus conspectui præsentatus, licentiam ab eo, secundum quod et venerabilis dominus Laidradus episcopus nobis in Orgello pollicitus est, accepimus, qualiter in ejus præsentiam in conspectu episcoporum, quos ad se ordinatio gloriosi principis nostri convenire fecerat, sententias nostras, quas ex libris sanctorum habere nos de adoptione carnis in Filio Dei, seu nuncupatione in humanitate ejus, credebamus, repræsentarem: qualiter non in violentia, sed ratione veritatis, nostra assertio rata judicaretur, si ab illis per auctoritatem sanctorum Patrum minime repudiaretur. Quod ita factum est: nam prolatas a nobis sententias de superdicta contentione, hoc est de adoptione carnis atque nuncupatione, ita illi ex auctoritate de libris sanctorum Patrum, id est, Cyrilli episcopi, et beati Gregorii papæ urbis Romæ, seu beati Leonis, sive et aliorum sanctorum Patrum, qui nobis prius incogniti erant, seu per auctoritatem synodi quæ nuper in Roma hac intentione, præcipiente gloriosissimo ac piissimo domino nostro Carolo, adversus epistolam meam, quam dudum venerabili viro Albino abbati Turoensis Ecclesiæ scripseram, congregata est. In qua synodo præsentate Leone apostolico, et cum eo cæteri episcopi num. LVII residentes, et plerique presbyteri ac diaconi cum eis in domo beatissimi Petri apostoli, per quorum omnia auctoritatem istas jam dictas sententias nostras, non qualibet, ut dictum est, violentia, sed ratione veritatis, ut oportuit, excluserunt. Quorum auctoritate veritatis, et totius Ecclesiæ universalis consensu, convicti, ad universalem Ecclesiam, Deo favente, ex toto corde nostro reversi sumus: non qualibet simulatione, seu velamine falsitatis, sicut dudum, quod Deus scit; sed, ut dixi, vera cordis credulitate et oris professione. Quod etiam in conspectu multorum sacerdotum et monachorum professi sumus, penitendum gerentes de pristino errore et sacramento, quam pro hac intentione olim prævaricatus sum: profitentes nos deinceps adoptionem carnis in Filio Dei, sive nuncupationem in humanitate, nullo modo credere vel prædicare; sed secundum quod dogmatibus sanctorum Patrum informamur, eundem Dominum nostrum Jesum Christum in utraque natura, deitatis videlicet et humanitatis, proprium ac verum Filium profitentes, Unigenitum videlicet Patris, unicum Filium ejus: salvas tamen utriusque naturæ proprietates, ita duntaxat ut nec divinitas Verbi Dei in natura [naturam] credatur humana [humanam] conversa, vel humana a Verbo assumpta invidia [in divinam] mutata: sed utraque, id est divina atque humana, ab ipso conceptu in utero Virginis, ita in singularitate personæ sibimet connexæ atque conjunctæ sunt, ut unus Filius Patri, et verus Deus ex ipso utero gloriosæ Virginis absque ulla corruptione editus prodiretur. Non ita homo assumptus a Verbo de substantia Patris, sicut ipsunquæ Verbum a fidelibus genitus credatur, cum

sit ex substantia matris; sed quia, ut dictum est, in ipsa vulva sanctæ Virginis ab ipso conceptu ab eo qui secundum divinitatem verus et proprius Dei Filius existit, in singularitate personæ suæ susceptus est, atque conceptus, verus et proprius Dei Filius, ex eadem sancta Virgine natus est. Non alius Dei Filius, et alius hominis filius: sed Deus et homo, unus Dei Patris verus ac proprius Filius, non adoptione, non appellatione, [seu] nuncupatione, sed in utraque natura, ut dictum est, unus Dei Patris, secundum Apostolum, verus ac proprius Dei Filius credatur.

Hæc est confessio fidei nostræ, quam, Deo juvante, a sanctis Patribus per eorum scripta cognovimus, et ab universali Ecclesia post pristinum errorem nostrum accepimus et tenemus. Quod et vos omnes credere et confiteri, per eundem Dominum nostrum exhortamur, nil diminuentes aut addentes ex sensu vestro, sed hoc quod vobis innotescimus, cum universali Ecclesia indubitanter retinentes: et ut pro me misero, per quem usque nunc in Ecclesia Dei contentio versa est, ex totis præcordiis vestris Domini misericordiam implorare non dedignetur: qualiter propter vestram emendationem et orationem catholicorum sacerdotum, qui in simili prævaricatione, ut ego, nequaquam obnoxii sunt, Domini misericordiam, priusquam de hoc mortali corpore egrediar, consequi valeam. Quod per hoc me magis consequi a Domino confido, si scandalum seu error in fide, qui per me in usque nunc inter utrasque partes duravit, per me iterum omnia correctæ atque sedata fuerint, atque omnia Ecclesiæ membra in unitate fidei et concordia charitatis velut in unum corpus compaginata, ita nemo ex nobis in Ecclesia Dei ultra scandalum vel quodlibet schisma intromittere audeat, sed omnes nos cum universali Ecclesia, quæ in toto mundo dilatata noscitur, similiter sentientes, et ea quæ dudum orta intentio est, id est, adoptionem carnis seu nuncupationem in humanitatem Filii Dei anathematizantes, pacem, ut dixi, et unitatem fidei cum omnibus fidelibus Ecclesiæ, absque ulla simulatione, inconvulsa fide retineamus: ne cum Nestorii impietate concordantes, qui purum hominem Christum Dominum credidit, alleubi deinceps labamur, qui dixit: «Oportet vero et de Dei dispensatione quam pro nostra salute in dispensatione Domini Christi Dominus Deus perfecit, scire quoniam Deus Verbum hominem perfectum assumpsit ex semine Abraham et David secundum pronuntiationem divinarum Scripturarum: hoc constitutum natura, quod erant illi, ex quorum erat semine, hominem perfectum natura, ex anima intellectuali et carne humana constantem, perfectum hominem constitutum secundum nos per naturam, Spiritus sancti virtute in Virginis vulva formatum, factum ex muliere, et factum sub lege, ut omnes nos a servitutis lege redimeret, ante jam prædestinatam adoptionem accipientes, inenarrabiliter sibimet veniens, mortuum quidem eum secundum legem hu-

manam faciens, suscitans vero ex mortuis, et perducens in cœlum, et consedere faciens ad dexteram Dei : unde personam constitutos principatus, et potestates, et dominationes, et virtutes, et omne quod nominatur nomen, non solum in hoc sæculo, verum etiam et in futurum, ab omni creatura accepit adorationem, sicut inseparabilem a divina natura habens copulationem, relationem Dei, et intelligentiam omni creaturæ adoratione exhibentem. Et neque duos filios dicimus, neque duos Dominos; quoniam unus Filius Patris secundum substantiam, Deus Verbum unigenitus Filius Patris, sicut iste conjunctus et particeps constitutus Filii communicat nomine et honore. Dominus secundum essentiam Deus Verbum, cui iste conjunctus honore communicat. Et ideo neque duos filios hos dicimus, neque duos homines : quia manifesto constituto secundum substantiam Domino et Filio inseparabilem, tenet ad eum copulationem, qui causa nostræ salutis assumptus confertur nomine et honore Domino et Filio, non sicut unusquisque nostrum secundum seipsum constitutus est Filius. Unde et multi secundum beatum Paulum dicimur filii, sed solus præcipuum habens hoc quod ad Dei Verbi copulationem, adoptionem et dominationem participans : auferens quidem omnem suspitionem dualitatis filiorum et dominorum. Præstato vero nobis in copulationem ad Domini Verbum, bonam haberet ipsius fidem, et intelligentiam, et theoriam : pro quibus et adorationem, per relationem Dei ab omnibus cœpit creatura. Unum igitur Filium dicimus et Dominum Christum, per quem omnia facta sunt : principaliter quidem Deum Verbum intelligentes substantialiter Filium Dei et Dominum, conspirantes autem assumptum Nazaret [Forte, Jesum a Nazareth. H.] quem unxit Deus spiritu et virtute, sic in Verbi Dei copulationem adoptionis participantem et dominationis, qui et secundus Adam. »

Hæc est sententia Nestorii hæretici, qui purum hominem absque Deo Virginis utero genitum impie astruebat. In quem hominem ex eadem sancta Virgine procreatum et genitum, post nativitatem ejus, Verbum Dei, hoc est divinitatem Filii Dei, descendisse et habitasse præ cæloris sanctis impudenter prædicabat. Et ob hoc, sicut in Christo duas naturas, ita et duas personas in eo satis improbe vindicare contendebat. Nos vero ejus impietatem anathematizantes, quædam testimonia ex libris sanctorum Patrum, quos Ecclesia venerabiliter recipit, decerpentes, huic epistolæ subnectimus, per quæ nos ad viam veritatis post pristinum errorem nostrum reversi sumus, vobis subter ascriptam direximus : per quæ et vos de dicta intentione veritatem fidei plenius agnoscere potestis, et ad rectam tramitem fidei reverti. Contra quas sententias Patrum dissentiens, aliter quam illas [Forte, qui aliter quam illæ. H.] nos informant credere aut docere voluerit, et adoptionem et nuncupationem in carne Salvatoris [Suppl. qui vel quisquis. H.] credere vel prædicare præsumpse-

rit, anathema sit. A quo jaculo anathematis ipse veras ac proprius Dei Filius, de quo loquitur, tam vos quam nos, et hic et in futuro liberare dignetur. Cui cum Patre in unitate Spiritus sancti similis et coequalis exstat gloria, ante omnia sæcula, et nunc et in dies æternitatis.

Beatus denique Cyrillus in tractatu suo inter alia ita dicit : « Imo multum interest et incomparabilibus differentiis gloriæ et eminentiæ Salvatoris nostri munimentis, ea quæ nostra sunt. Nos enim famuli sumus : ille vero naturaliter Dominus et Deus, licet factus sit nobiscum, et in his quæ sunt nostra dispensative. Præterea et beatus Paulus Christum eum nominavit et Deum, ita dicens : *Scitote cognoscetes quia omnis fornicator, etc., non habet hereditatem in regno Christi et Dei (Ephes. v)*. Solus autem Christus etiam Deus vere, qui Emmanuel est. Etenim nos per gratiam Dei, verumtamen non ita Deus Filius, sed natura magis et veritate, licet caro sit factus. »

Item ipse in eodem tractatu post aliqua ita dixit : « Quomodo proprius Dei Filius nominatus est Christus, qui etiam traditus est a Deo et Patre, causa omnium salutis et vitæ. Traditus est enim propter peccata nostra, et ipse iniquitates multorum portavit in corpore suo, in ligno, secundum prophetæ vocem (*Isa. LIII ; I Pet. II*). Palam ergo est quia unitatis res assumpta necessarie proprium Filium declaravit Dei, qui ex sancta Virgine est. Corpus enim erat non alterius cujuspiam secundum nos, sed magis proprium ex Patre existentis Verbi, natum ex ea. »

Item ipse post paululum contra Nestorium : « Sicut enim in Adam omnes morimur, sic et in Christo omnes vivificamur (*I Cor. xv*). Si enim non pateretur humane pro nobis, neque operaretur divine quæ ad salutem sunt. Dicitur enim prius quidem mori, ut homo : reviviscere autem postea, eo quod sit naturaliter Deus. Si igitur non est passus mori carne secundum Scripturas, neque vivificatur spiritu, hoc est non revixit. Et si hoc est verum, vana est fides nostra, adhuc sumus in peccatis nostris. Baptizati enim sumus in mortem ejus, secundum beati Pauli vocem (*Rom. vi*), et remissionem peccatorum habuimus per sanguinem ejus. Sed si est Christus neque Filius vere, neque naturaliter Deus, sed homo purus secundum nos, et divinitatis organum : salvati quidem sumus non in Deo quodammodo, sed in uno magis secundum nos moriente pro nobis, et virtutibus alienis resuscitato. Quomodo ergo destructa est mors per Christum? » Et infra. « Colimus autem non hominem purum, absit, sed Deum potius naturaliter, non ignorantes ejus gloriam, licet factus sit secundum nos. »

Item beati Gregorii pape urbis Romæ suaper [Forte, super. H.] Moralia : « Eratque ille vir magnus inter omnes Orientales. Omnes, inquit, qui in hunc Orientem fide pleni consistunt, recte Orientales vocantur. Sed quia omnes homines, tantummodo

homines, ipse autem oriens Deus et homo, recte dicitur : Erat magnus inter omnes Orientales. Ac si aperte diceretur : Omnes qui in fide Deo nascuntur superat, quia non ut ceteros adoptio, sed natura illum divinitatis exaltat. » Et rursus alibi idem ipse : « Quia omnis homo tantummodo homo est, ipse autem Deus et homo. In terra ei similis non est, quia etsi adoptivus quisque filius ad percipiendum divinitatem proficit, nequaquam tamen ut Deus naturaliter esset, accepit. »

Item in libro beati Job : « Mediatori vero nostro in legislatoribus similis nullus est, quia isti gratuiti vocati ex peccatis ad innocentiam redeunt. Redemptor autem noster sine peccato est, Filius sine adoptione, nec perpetravit unquam quod relarguit. Quas quidem sententias prius non recte intelligebamus. »

Item beati Athanasii Alexandrini episcopi : « Si quis vero adversus divinas Scripturas docet, alium dicens Filium Dei, et alium qui ex Maria virgine, hominem secundum gratiam adoptatum, sicut nos : quasi essent duo filii, unus secundum naturam qui ex Deo, et unum secundum gratiam qui ex Maria. Et si quis Domini nostri carnem desursum dicit, et non ex virgine Maria, aut mutatam deitatem in

carne[m], et confusam, aut passibilem Domini deitatem, aut inadorandam Domini nostri carnem sicut hominis, et non a Jorandam Domini et Dei carnem : hunc anathematizat sancta catholica et apostolica Ecclesia. »

Item sancti Gregorii Nazianzeni episcopi ad Cleodonium : « Si quis introducit duos filios, unum quidem qui ex Deo Patre; secundum vero, qui ex matre, et non unum eundemque, et adoptione excedat gratia quæ promissa est iis qui credunt : alienum eum a nostro consortio judicamus. Naturæ vero duæ Deus et homo : nam et anima, et corpus; Filii vero duo, neque dii [Leg.,... neque duo, neque duo dii. H.], neque duo homines. »

Item beatus Leo papa urbis Romæ ita dicit : « Exsultet reclarum mentium fides, et verum unumque Dei Filium non solum secundum deitatem, quia a Patre est genitus, sed etiam secundum humanitatem, quia de matre virgine est natus, intelligant. »

Item ipse alibi : « Assumpta est de matre, Domini natura, non culpa; creata est forma servi sine conditione servili, quia novus temperatus est veteri, ut et veritatem susciperet generis, et vitium excluderet vetustatis. »

## VITA SANCTI BEATI

ABBATIS HISPANICI,

AUCTORE ANONYMO RECENTIORI.

[Ex Act. ord. S. Benedicti, tom. V.]

### MABILLONII OBSERVATIONES PRÆVIÆ.

1. Inter sanctos sæculi tertii Benedictini prætermisos retuli hunc Beatum; ob eam videlicet causam quod in vulgatis ejus actis nulla de ipsius monachatu mentio habeatur. Postea vero incidi in quadam argumenta quæ monasticam ejus vitam probant, atque adeo virum doctrina ac sanctitate insignem Benedictinæ familiæ ascribi posse existimo.

2. Beati Vitam in litteras retulit anonymus quidam scriptor Hispanus, qui recentioris videtur ætatis. Hanc scriptionem ex Legendario Asturicensi ms. primus vulgavit Joannes Tamaius Salazar in Martyrologio Hispanico, et post eum Joannes Bollandus in Februarii tomo III, cum prævio commentario Godefridi Heuschenii. Sanctum Beatum colunt Hispani, præcipue Asturicenses, eumque vulgo sanctum *Bieco* appellant. De eo præclare agit Joannes Mariana in lib. VII de rebus Hispanicis, cap. 8.

3. Miratur Tamaius Salazar quo titulo Menardus et Yopez (Wionem addit Heuschenius) Beatum presbyterum monachum dicant : « cum concursus apud scriptores, inquit Tamaius, sententia sit illum solam presbyteri commendationem tenuisse. » Sed Tamaii admiratio procedit ex ignoratione moris antiqui cum monachi quique, qui sacris initiati erant, suscepti ordinis vocabulis passim insignirentur, abjecta pleurumque, rarius adjecta monachi appellatione. Sic Hieronymus, sic Beda presbyteri; sic Paschasius Rabertus levita, alique eundem in modum nuncu-

pantur. Verum, ne gratis de Beato id dixisse videar, proferenda sunt argumenta, quibus sine dubio acquiescet Tamaius, et qui cum eo sentiunt. Primum desumo ex Alcuini libro I adversus Felicem, ubi Beatus *abbatis* titulo donatur. Neque enim apud Vesigothos seu Hispanos alii erant abbates præter monachos et regulares. Alcuini hæc verba sunt. « Quod vero quemdam Beatum abbatem, et discipulum ejus Heterium episcopum dicitis huic vestræ sectæ primum contraire, laudamus eos, etc. » At ne fortasse etiam apud Hispanos obtinuisse abbates sæculares reponat aliquis, alterum argumentum affero ex ejusdem Beati lib. II contra Elipandum. « Vere bonum, inquit, et vere jucundum habitare fratres in unum. Unum fratrem dimisimus in sæculo, ecce quantos invenimus in Monasterio. Frater meus sæcularis non tantum me amabat, quantum substantiam meam; cæterum fratres spirituales, qui sua utique negligunt, aliena non quaerunt. » Hæc nullatenus sæculari homini convenire possunt, sed necessario aptanda monacho, qui cum *unum fratrem* dimisisset in sæculo, longe plures *spiritalis fratres* invenit in Monasterio. Isti sunt spirituales fratres in quorum gratiam idem Beatus commendatarius in Apocalypsim composuit hætenus ineditum, in cujus præfatione Ambrosius Morales sequentia verba legit. « Hæc ego, sancte Pater Heteri, te petente, ob ædificationem studii fratrum tibi dedicavi : ut quem consortem